

Розділ 6

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Валентин ДРАНУС

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чорноморський національний університет ім. Петра Могили,
м. Миколаїв

Ірина ПАСІЧНА

Сергій ЗІНЧЕНКО

студенти спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Чорноморський національний університет ім. Петра Могили,
м. Миколаїв

ІНДЕКСНЕ СТРАХУВАННЯ

У світі все більше з'являється нових підходів до страхування, галузь сільського господарства не є винятком. Все частіше аграрні компанії стали користуватися послугами страхових компаній з метою захисту свого врожаю, а саме – аграрним страхуванням. Аграрне страхування – це захист біологічного об'єкту від впливу погодних ризиків. Такі ризики можуть траплятися один раз в 10, 20 років, можливо в 50, проте вони трапляються.

Досить популярним напрямом є страхування посівів від негативних наслідків перезимівлі. Також сільськогосподарські товаровиробники мають можливість страхувати посіви від посухи за допомогою мультиризикових інструментів. Наприклад, страхують чутливі до посухи посіви сої або частково – кукурудзу [1].

Індексне страхування на українському страховому ринку є відносно новим та інноваційним методом страхування, хоча в розвинутих країнах він вже давно використовується. Це інструмент, що допомагає підприємствам сільськогосподарської галузі управляти фінансовими втратами, що трапляються внаслідок екстремальних погодних явищ [2].

Чим же індексне страхування відрізняється від традиційного? На відміну від традиційного страхування, під час індексного експерт страхової компанії не виїжджає на огляд посівів та не здійснює оцінку збитків. Також відмінним є територія, на яку поширюється дія Страхового Договору. У традиційному страхуванні страховий

випадок знаходиться в межах господарства, а у разі індексного страхування розглядається такий випадок в межах району або області. Проте є і багато спільного: подання заяви на страхування, підписання договору страхування, виплата страхового відшкодування [3].

Головною перевагою індексного страхування перед традиційним є прозорість інформації. Учасники ринку визнають, що традиційному агрострахуванню в Україні не вистачає достатньої прозорості процесу оцінки збитків. Трапляється, що у аграріїв виникають сумніви щодо об'єктивності такої оцінки, що здійснюється страховими компаніями. Індексне страхування передбачає прозорість і виключає суб'єктивні підходи в процесі оцінки збитків сільськогосподарських товаровиробників. Страхові виплати в разі настання страхових випадків здійснюються на підставі незалежних загальнодоступних метеорологічних даних [4].

При індексному страхуванні немає необхідності виїжджати на поля та надавати додаткову кількість документів. Існує заздалегідь визначений індекс, що фіксує відхилення від нормальних або нормативних параметрів, як наприклад, кількість опадів або температура.

Існують такі види індексного страхування:

- 1) страхування на основі погодних індексів (температура, кількість вологи в ґрунті, кількість опадів, сила вітру, товщина покриву і кількість снігу, що випав за період часу);
- 2) страхування на основі регіонального індексу врожайності;
- 3) страхування на основі регіонального індексу доходу (врожайність + ціни на продукцію);
- 4) страхування на основі регіонального індексу зеленої маси пасовищ [5].

Страхові компанії в Україні почали працювати з індексними агростраховими продуктами з 2003 року. Поки індексне страхування не стало популярним серед виробників, проте очікується підвищення інтересу до цих продуктів у міру звикання сільськогосподарських підприємств до використання страхування як способу захисту своєї врожаю і доходів.

Відмінними характеристиками індексних продуктів необхідно відзначити об'єктивність процесу оцінки збитку і відсутність франшизи. В Україні пропонуються два типи індексних продуктів – індекс врожайності і індекс погоди [6].

Виникають сумніви щодо ефективності та правильності розрахунку індексу, адже головною складовою для цього виду страхування є якість статистичних даних. Для цього необхідні якісні метеорологічні станції, що будуть вимірювати кількість опадів, температуру повітря, фіксувати погодні умови в загальному розумінні. Розрахунок

цього індексу є дуже складним. На жаль, ресурс українського Гідрометцентру обмежений. Він експлуатує лише 164 метеостанції. Вони знаходяться на великій відстані від окремих сільськогосподарських угідь і тому промоніторити ситуацію, що складається на них або поблизу них, буває непросто. Є інновація, яку вже використовують при розрахунках індексу – синтетичні мережеві дані. Дані розраховуються за моделлю, що ґрунтується на відомостях офіційних метеостанцій, супутників, топографії.

В Україні більше існує проблема не лише з розрахунком індексу, а із публікацією та розміщенням страхової бази. Основна складність полягає в тому, що дані публікуються з досить великим запізненням. Наприклад, минулорічні показники з'являються лише в лютому наступного року. Тим більше що в Україні не завжди довіряють статистичним даним.

Отже, можна зробити висновок, що використання індексного страхування в українській практиці має як переваги, так і недоліки. Цей підхід значно спрощує процеси оцінки та виплат внаслідок несприятливої погоди, що робить його привабливим як для фермерів, так і для страховиків. Це також зменшує фінансові ризики для банків, які надають кредити фермерам, що збільшує доступ до фінансування у цьому секторі. У свою чергу виникають такі недоліки, як необхідність наявності якісних даних (врожайність і показники погоди) за історично тривалий період часу; інвестування в інфраструктуру для збору надійних нових даних.

Перелік джерел інформації:

1. Германн С.В. Україні лише один агрохолдинг оптимально використовує агрострахування. URL: <https://latifundist.com/interview/396-sedrik-germann-v-ukraine-tolko-odin-agroholding-optimalno-ispolzuet-agrostrahovanie>.
2. Index Insurance in Ukraine. URL: https://www.indexinsuranceforum.org/sites/default/files/SmartLesson%20Ukraine%20Index%20Insurance_o.pdf
3. Конференція SAPIENZA.MEDIA. URL: (<https://sapienza.media/category/agromedia/>; https://www.youtube.com/channel/UCXBwUN_dsLqOsj7dsNOIXog/about).
4. Офіційний сайт milkua. URL: <http://milkua.info>.
5. Индексное страхование. Преимущества и недостатки. URL: <https://agro-insurance.com/product/97>.
6. Дранус В.В., Дранус Л.С. Сучасний стан та перспективи розвитку інструментів сільськогосподарського страхування в Україні. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2020. №19. С. 46-51. URL: <https://modecon.mnau.edu.ua>.